

A Nádorvárosi Sporthorgász Egyesület és a MVG Sporthorgász Egyesület észrevételei a Holt-Marcal víztest vízgyűjtő gazdálkodási tervezéséhez

Tudomást szereztve és áttekintve a WWW.vizeink.hu oldalon a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés társadalmi konzultációs anyagait az 1-4 Marcal és az 1-3 Rába tervezési alegységekre vonatkozóan egyesületeink az alábbi észrevételeket kívánják megfogalmazni, különös tekintettel a Holt-Marcal, a Nagy-Pándzsa alsó, és a Marcal torkolati része, Rába torkolati szakasz nevű víztestekre.

Egyesületeink közel 1500 fő horgászt képviselnek a kezelésünkben lévő Holt-Marcal, Pándzsa alsó és a Rába folyó torkolati szakaszával érintett halászati vízterületeken. E vízterületek halászati jogát a Magyar Államtól egyesületeink haszonbérleti szerződés keretében hasznosítják. A szerződések 2015-ben járnak le és mind a két egyesület tervezi, hogy az új hasznosítási pályázaton is indulni kíván majd e vízterületek halászati hasznosítására, így mindenképpen hosszútávon érintettek a vizek jó ökológiai állapotának/potenciáljának elérésében.

A két egyesület felismerve, hogy a halászati kezelésükben lévő vízterületek vízgazdálkodási, halgazdálkodási, ökológiai stb. szempontból összefüggőek, ezért úgy határoztak, hogy a tervezési eljárásban egymást támogatva vennének részt. Erre véleményünk szerint azért is szükség van, hogy a megoldási javaslatok, egymásra épülően és ne egymást kizáró módon kerüljenek már a tervezők elé. Véleményünk szerint a konszenzuson alapuló javaslataink az önök munkájában is jobban kezelhetőek és befogadhatóak lesznek.

Egyesületeink már jelezték a fenti honlapról letölthető adatlap visszaküldésével, hogy a nyílt tervezési eljárásban érintettségük okán tevékenyen részt kívánnak venni, és nem csak azon víztestek kapcsán, amelyekkel halászati tevékenységük közvetlenül érintett, hanem azokon is, amelyek közvetve kapcsolódnak hozzá, de mégis azok állapota kihatással van munkánkra.

Áttekintve a fenti honlapról letölthető intézkedési tervcsomagokat megállapítható, hogy azokban foglaltak alapvetően megegyeznek az általunk észlelt problémákkal és javasolható intézkedésekkel, így azt részünkről kizárólag kiegészíteni, vagy finomítani szükséges.

A vízterületek kapcsán véleményünk szerint összefoglaló jelleggel az alábbi problémákat nevesíthetjük címszavakban, amelyek mind önmagukban, mind pedig egymásra épülően, egymásból következő módon jelentkeznek:

1. Probléma csoportok

-A víztestek vízminőségi problémái:

Melyek lehetnek a múltból, illetve a jelen környezethasználatából eredőek.

Helyben keletkezőek, vagy ide „szállítottak”.

Diffúzak, vagy pontszerűek.

Szándékosak, vagy engedélyezett használatból eredőek.

Belső és külső tápanyagterhelésből eredőek.

Saját, illetve idegen használatból származóak.

-Vízmenyiségi, hidrológiai problémák:

Vízbetáplálás mennyiségének problémái.

Vízszállítás problémái.

Vízáramlási problémák.

Holtágak vízutánpótlásának hiánya.

- Hidromorfológiai problémák:

Meder feliszapolódottsága.

Kicsapók övzátonnyal való elvágottsága.

- Műtárgyak problematikája:

Műtárgyak átjárhatatlansága.

Műtárgyak funkcióvesztése.

Nem kellő szelvény szélessége.

Műtárgyak ökológiai szemlélettől eltérő üzemeltetése.

Műtárgyak nem ökológiai szemléletű kialakítottsága.

-Ökológiai problémák:

Túlzott növényi vegetáció.

Vízpartokon jelentkező özönnövények.

Tájidegen fajok (nemes nyár).

Zonáció hiánya.

Tájidegen és un. gyom halfajok túlzott mértékű jelenléte.

- Környezethasználatból eredő problémák:

Horgásztanyák, üdülők csatornázatlansága.

Mederélig lenyúló mg.-i tevékenység.

Állattartás.

Szeméttelp.

Kontrol nélküli haletetés.

- Természetvédelem, vízgazdálkodás:

Túl szigorú, esetenként indokolatlan előírások, elvárások.

Lassú ügyintézés.

2. Megoldási javaslatok

- A vizek vízminőségi problémáira:

A Holt-Marcál esetében a legjelentősebb vízminőségi problémát a mederben felhalmozódott jelentős mennyiségű bomló szerves iszap jelenti. Az iszap eltávolítása, vagy helyben való kezelése az egyik elsődleges feladat a jó ökológiai potenciál eléréséhez. E feladatok ellátásával kapcsolatban tájékoztatólag elmondhatjuk, hogy a Nádorvárosi HE vízterülete mellett az egyesület több helyen is

rendelkezik parti ingatlannal, mely nádas besorolású. Az MVG HE korábban megbeszéléseket folytatott kedvező eredménnyel a víztest közelében található mg-i hasznosítású ingatlanok tulajdonosaival az iszap lehetséges elhelyezésének kapcsán. **A potenciális deponálási helyeket lásd a mellékelt térképvázlaton, jelölése straffozott terület.** Ezek a Holt-Marcál és a Pándzsa összefolyása feletti Holt-Marcál jobbpart menti terület. Rabkertnél a hullámtérben és a mentett oldalon területek. A Tsz. út melletti terület. A Holt-Marcál kitorkollás és a Sziget alatti területek. A kikotort iszap elhelyezésére javasoljuk a bezárt szeméttelp figyelembevételét, mivel ennek rekultivációjához az iszap felhasználható lehet. Hidromechanizációs kotrásnál a helyszínrajzon jelölt fahídig terjedő szakasz lehetne az első ütem a nyomóvezeték hosszát is figyelembe véve.

A helyben történő iszapkezeléssel kapcsolatban a Nádorvárosi HE-nek már több éves kedvező tapasztalatai vannak az ún. tófenék boronálással. Az egyesület kifejlesztett egy láncos eszközt, melynek segítségével mechanikai úton kihajthatók a káros a mocsárgázok az iszapból, így csökkentve annak a vízi ökoszisztémára gyakorolt kedvezőtlen hatásait. A MVG HE ez évben üzemi kísérlet keretében megkezdte a vízterületén a biológiai iszap kezelését (bakteriális iszap remediáció). Tudvalevő, hogy a teljes és leghatékonyabb megoldás az iszap mederből történő eltávolítása lenne. Jelentős költségvonzata miatt a technológiát szakaszosan javasolt elvégezni 2027-ig. **A mederkotrás elsődleges helyszínei a korábbi szennyezések hagyatékának felszámolásai, így a gyirmóti szennyvízátelő beocsátás alatti szakasza, -lásd a mellékelt térképvázlaton hullámos vonallal jelölve-, betorkoló kisvízfolyások, árkok alatti szakaszok, volt állattartó telepek beocsátás alatti szakaszai.** A két másik technológia kisebb költségigényű, így azokat már 2015-ig is be lehetne vezetni, alkalmazásukat szélesebb körre kiterjesztve.

A vízfolyás mellett található parti lakó-és üdülő ingatlanok diffúz és pontszerű szennyezéseivel kapcsolatban megoldásként javasoljuk, hogy Győr MJV. által kerüljenek felülvizsgálatra az ún. közműpótló létesítmények, ahol és amelyek szennyezőknek bizonyulnak, ott az ingatlan tulajdonosát kötelezzék a létesítmény vízzáróvá tételére. E feladat 2015-ig terjedő időszakban elvégezhető.

A vízterület mellett olyan mg-i területek találhatóak, melyek szinte a partélig lenyúlnak, a diffúz terhelést maguk után vonva. E területeken 2027-ig javasolt egy védősáv kialakítása akár művelési ág változtatással egybekötve.

Egyesületeink a jó horgászati gyakorlat bevezetésével igyekeznek a halesetekből származó terhelések csökkentésére. Erre vonatkozólag már tettünk intézkedéseket horgászrendjeinkben.

-Vízmenyiségi, hidrológiai problémákra:

A Holt-Marcál vízutánpótlását a Marcalból betápláló zsilipen keresztül, a vízgyűjtő terület felszíni lefolyásából, valamint talajvízből kapja. E három paraméter közül kizárólag a Marcal folyóról történő betáplálás esetében van mód érdemi beavatkozásra. Javasoljuk a Holt-Marcál un. visszafolyósítását, mely szerint a Marcal folyó nem a jelenlegi helyén érne el a Rábát, hanem ismételten a Holt-Marcalon keresztül folyna a Rábába. Így a Marcal ásott torkolati része kizárólag árapasztóként funkcionálna, míg a Holt-Marcalba az év döntő részén a Marcal folyhatna. Ezzel a megoldással megszűnnének a Holt-Marcál vízhiányából eredő problémái, valamint un. Marcal duzzasztó hossz-irányú halak általi átjárhatóságának folyamatosan fennálló problémaköre. A Marcal mint folyó a természeteshez közelebb meanderező ágon érne el ismét a Rábát. Ezt a célkitűzést a Holt-Marcál jelentős növényi benőttségének visszaszorítását követően célszerű megvalósítani.

-Hidromorfológiai problémákra:

Az iszapkezeléssel kapcsolatban fentebb megadtuk kezelési javaslatainkat. ***Ugyanakkor a keresztirányú átjárhatóság vonatkozásában a mellékelt térképvázlaton jelzett helyeken X –el jelzett, az un. kicsapók területén javasoljuk megvizsgálni az övzátonyok átvágásával történő vizes élőhelyek revitalizációjának lehetőségét.***

Elhelyezkedésük a Nádorvárosi Horgászegyesület területén az alábbi lenne:

1. Kisvashíd
2. Régi Pándzsa torok

3. Achilles park
4. Szivattyú árok melletti
5. Égett fűzfa (gátórrét)
6. Gyirmóti fahíd feletti rész
7. Szigetnél a magaspartok

Elhelyezkedésük a Vagongyári Horgászegyesület területén az alábbi lenne:

8. Lovarda alatti
9. Felső fahíd alatti
10. Árokmenti (Szegle)
11. Patkó (vízellátása szükséges)

Több helyen akár lehetőség nyílna az ún. fokgazdálkodás bevezetésére is. E kicsapók helyreállítása nem csak a halállomány, de a Holt-Marcal vizes élőhelyeihez kötött kedvező új élőhelyeket biztosíthatnának, mely a tájvédelmi körzet igényeit is jobban biztosíthatná. A beavatkozások jellegükből fakadóan kis költséggel, minimális földmunkával a környezeti elemek alacsony igénybevétele mellett akár 2015-ig is elvégezhetőek.

-Műtárgyak problematikája:

A Holt-Marcalon a hosszirányú átjárhatóságot több műtárgy is korlátozza. A jó ökológiai potenciált eléréséhez ez minősíthető jelentős problémának, mivel a Marcal halállományára nem jellemző a jelentősebb vándorlási tevékenység. Szükséges azonban felülvizsgálat a vízáteresztési kapacitás, üzemrend, táblakialakítás, jókarba helyezés érdekében, mivel az üzemelési biztonság növelés mindenképpen indokolt.

A vízrendszer üzemeltetése során a jelenlegi üzemeltetési szabályzat alapján továbbra is kérjük az ökológiai igények figyelembevételét, különös tekintettel a halak ivási szezonjában.

-Ökológiai problémákra:

A Holt-Marcalon már évek óta fennálló problémaként említhető az un. emmerz, szubmerz növényzet túlszaporodása. E túlszaporodott vízinövény vegetáció kezelését a 2015-ig terjedő időszakig is megoldani szükséges a természetvédelmi szempontok figyelembe vétele mellett. Jellemzően a horgásztanyákkal illetve az üdülőkkel érintett vízszakaszokon legalább évi egy-két alkalommal szükségesek a beavatkozások. Megjegyzendő, hogy a kaszálék elhelyezésére az egyesületek által jelölt és tulajdonolt területek igénybevehetők.

Véleményünk szerint problémaként nem csak a víz növényzet túlzott jelenléte nevesíthető, hanem a szárazföldi vegetáció összetétele is. Több helyen un. özönnövényekkel fertőzött a terület, illetve a területhasználatot hátrányosan befolyásoló növényzet (nemesnyárok termése, fűz) található. Ere való tekintettel part menti vegetációk kezelése, területhasználat változtatás ill. vegetáció csere indokolt. A végrehajtásnak 2027-ig folyamatosnak kell lennie.

Egyesületeink felismerve korunk új természetvédelmi szempontú halgazdálkodási kihívásait már több éve tudatosan halfajta szerkezeti változtatásokat hajtanak végre. Ennek keretében tógazdasági ponty fajták telepítése mellett, mind egyre nagyobb százalékban genetikailag tiszta állományból származó dunai vadponty telepítéseket végzünk. ***E tájfajta telepítésén túlmenően egyesületeink a vízterület egyes lehatárolható részein saját neveléssel is foglalkoznak. E nevelő helyek, illetőleg a jövőben ilyen célra bevonható területek a mellékelt térképen is ábrázolásra kerültek , jelölésük körben X.***

Elhelyezkedésük:

1. Rabkerti(Nádorvárosi HE területén)

A halnevelést a Holt-Marcal belvíz elvezető árkában folytatnánk, amelynek egyik vége szabadon csatlakozik a Holt-Marcalhoz a másik végére pedig szivattyúállás van telepítve a belvíz Rába felé történő szivattyúzására. A csatorna szakasz mintegy 200-250 m hosszú és 10-15 m széles, azaz mintegy 0,2-0,3 ha kiterjedésű és 2-3 m mély. A halnevelés során így csak a Holt-Marcal felőli oldal ideiglenes elrekesztését kell megoldani, amelyre egy a torkolatban lévő gyaloghíd pillérköze ad lehetőséget.

Az így lerekesztett vízterület már alkalmas arra, hogy megfelelően védett és kontrollált élőhelyet biztosítson a növendék állomány részére.

Természetesen a halnevelés e csatornaszakaszon rejt némi kockázatot is magában, hiszen amennyiben a Holt-Marcalon olyan szintű belvízállapot alakulna ki, amely a terület szivattyúzását vonná maga után ebben az esetben a halnevelést is fel kell függesztenünk.

Ettől a kockázattól függetlenül is célszerűnek látjuk a beruházás megvalósítását. Egyrészt a belvízszivattyúzásra a vízterület vízügyi kezelőjének tájékoztatása szerint az elmúlt évtizedek tapasztalatai szerint mindössze 10-15 évente kerül csak sor, másrészt a növendék halállomány ebben az esetben sem veszne el, hiszen azt a szivattyúzást megelőzően a szintén egyesületi kezelésben lévő Holt-Marcal felé ki lehetne terelni. Egyébként a tenyészidőszak végén szintén ezzel a módszerrel kerülne „telepítésre” a Holt-Marcalba a felnevelt tenyészhal.

A Vagonyári horgászegyesület területén is lehetne hasonlót kialakítani

2. Ivató

3. Szigeti mellékág

Egyesületeink halgazdálkodásuk keretében jelentős erőfeszítéseket tesznek az un. gyomhalfajok visszaszorítására, különös tekintettel a törpeharcsára. E munka keretében szelektáló halászatot, törpeharcsafogó versenyt végzünk, illetve tagjaink számára megtiltjuk a horgászat során kifogott egyedek visszaengedését.

Az egyesületeink halgazdálkodásukat a halászati hatóság által jóváhagyott, az ÉDUKTVF szakhatósági hozzájárulásával rendelkező halgazdálkodási terv alapján végzik. A halgazdálkodást mind a halászati hatóság, mind a FHNP Igazgatósága ellenőrzi, nyomon kíséri. A jelentősebb - értsd. nem napi jellegű – halgazdálkodási és az azzal összefüggő cselekményeinkről a halászati hatóságot, az ÉDU-KÖVIZIG-et és a FHNPIG.-ot tájékoztatjuk, pl. haltelepítés, szelektáló halászat, üzemi halnevelési kísérlet, növényzet, üledék kezelés stb.

A horgászegyesületeinknek konkrét elképzelései vannak a Holt-Marcal tó hasznosítására, amely véleményük szerint a város területfejlesztési, idegenforgalmi és zöldövezeti politikájához is kedvezően kapcsolódik.

A Nádorvárosi HE a rabkerti tó vonatkozásban konkrét fejlesztési javaslattal élt Győr MJV. felé, melyet az alábbi pontokba foglalva itt is bemutatunk:

A1.: A Pápai út mellett jelenleg kb. 40 versenyző részére alkalmas területet célszerű lenne némi partrendezés árán felbővíteni egy 100 férőhelyes és így akár nemzetközi horgászversenyek megrendelésére is alkalmas pályává. A horgászversenyek, különösen a nemzetköziek igen nagy közérdeklődésnek örvendenek, így az a városi turizmus színesítésében is szerepet kaphatna. Mindezen felül ilyen adottságokkal rendelkező versenypálya sehol a megyében, sőt a környező megyékben sem található.

Az így kialakításra kerülő pálya, a horgászversenyeken túlmenően helyt adhatna megfelelő kialakítás esetén síkvízi evezős versenyek vagy egyéb vízi sport rendezvények lebonyolítására is. A problémát a gépkocsik parkolásának biztosítása terén látjuk, amely probléma valószínűleg a kiviteli tervezés során nem megoldható.

A2.: Az un. a patkó, mint vizes élőhely a horgászturizmus szempontjából már most is kivételesen fontos és értékes terület, itt még vidrák is tanyáznak.

Erre való tekintettel ennek a területrésznek a sértetlenségét mindenképpen biztosítani szükséges a tervezés és kivitelezés során, azt megszüntetni nem szabad, de a fejlesztésén célszerű a továbbiakban elgondolkodni.

A3.: A Pándzsa patak nagy mennyiségű iszapot hord a tóba, megoldás lenne a patak valamely szakaszán egy sankolóhely, wetland kialakítása amit célszerű úgy kialakítani, hogy az egyben ívó helyet is biztosítson egyes halfajok számára, illetve az alkalmas lenne város elképzeléseiben szereplő szabadidő központ csapadékvizeinek befogadására és megtisztítására, mielőtt az bejutna a Marcal tóba. Ezt a Wetland-et ki lehetene alakítani egy látogató centrummá is, amely a lakosság tájékoztatásában, kikapcsolódásában stb is szerepet kaphatna hasonlóan a londoni Wetland center-hez.

A.4.: Javasoljuk megvizsgálni annak lehetőségét is, hogy egy kisebb, mélyebb fekvésű terület kerüljön úgy kialakításra, hogy az tavasszal feltölthető legyen 50-60 cm vízmélységűre a halak ívását biztosítandó, ahonnan az ívást követően az ivadékot visszavezethetnénk a Marcal tóba. A terület nyáron szárazon gyep művelési

ágban, parkként, szabadtéri színpadként, focipályaként stb. üzemelhetne, majd a tél beálltával ismét feltöltésre kerülne 20-40 cm mélységben biztonságos korcsolyapályát biztosítva a lakosság részére.

Az egyesületek vízterülete jelenleg nem alkalmas a ponty természetes ívásának biztosítására, amit szakvélemény is alátámaszt (lsd. 2. sz. melléklet). A szakvélemény megállapítja, hogy a ponty ívásának a vízterületen több akadálya is van. Így a Holt-Marcal ponttyal történő telepítése a halállomány szerkezet fenntartása miatt mindenképpen indokolt, hiszen ez az a faj amelyre egyesületeink horgászai csakúgy mint más egyesületek a leggyakrabban horgásznak. Egyesületeink gazdálkodásuk folyamán mindig arra törekedtek, hogy tagjai számára rentábilis horgászati lehetőséget tudjanak biztosítani. Felismertük, hogy tagjainknak növekvő fogási igényeit, az egyre erősebben jelentkező környezet és természetvédelmi elvárások mellett, csak olyan fenntartható halgazdálkodással tudjuk csak kielégíteni, amely a tagi fogási statisztikában kiemelkedő részarányal bíró pontyállomány ellenőrzött körülmények közötti nevelése tud csak megvalósítani.

Győr, 2009. július 24.

Samodai László

Elnök

MVG HE

Sándor András

Elnök

Nádorvárosi SHE